

BESCHIKKING

Wet Natuurbescherming - ontheffing soorten faunabeheer steenmarter

Aanvrager	Stichting Faunabeheereenheid Overijssel
Aangevraagde activiteiten :	Ontheffingsaanvraag WNB (soortenbescherming) artikel 3.17 vangen en doden van steenmarters in weidevogelgebieden op basis van een Faunabeheerplan
Datum ontvangst aanvraag :	03.01.2022
Locatie :	weidevogelgebieden Staphorsterveld, Tolhuislanden en Lierderbroek in de Provincie Overijssel
Datum beschikking :	06.04.2022
Kenmerk :	D2022-02-003127
Zaaknummer :	2022-000308

Deze beschikking is als volgt opgebouwd:

A.	BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN	4
A.1	Aanvraag	4
A.2	Besluit	4
A.3	Ondertekening en verzending	5
A.4	Niet mee eens?	6
B.	VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT	7
B.1	Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag	7
B.2	Algemeen	7
B.3	Soortspecifiek	7
B.4	Rapportage en monitoringsverplichtingen	9
B.5	Overige zaken	9
C.	OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT	10
C.1	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	10
C.1.1	Bevoegdheid	10
C.1.1.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	10
C.1.2	Procedure	10
C.1.2.1	Overeenstemming andere provincie	10
C.1.3	Toetsingskader soorten	10
C.1.3.1	Wettelijke regels	10
C.1.3.2	Provinciaal beleid	10
C.2	WEERGAVE VAN DE FEITEN	11
C.2.1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	11
C.2.1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	11
C.2.2	Doel van het project	12
C.2.3	Soorten en gebied waarvoor ontheffing wordt gevraagd	12
C.2.4	Periode	13
C.2.5	Onderliggende documenten	13
C.2.6	Aanvullende gegevens	13
C.3	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	13
C.3.1	Inhoudelijke beoordeling	13
C.3.1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	13
C.3.1.2	Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding	16
C.3.1.3	Beschrijving noodzaak ontheffing	18
C.3.1.4	Toetsing gebruikte middelen en methoden	20
C.3.1.5	Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging	22
C.3.1.6	Wettelijk belang van het project	23
C.3.1.7	Toetsing aan overige vereisten	23
C.3.1.8	Zorgplicht blijft altijd gelden	23
D.	SLOTCONCLUSIE	24

A. BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN

A.1 Aanvraag

De heer Rosing heeft namens De Faunabeheereenheid Overijssel een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten (verder Wnb) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 3 januari 2022 ontvangen.¹ Op 4 januari 2022² en 21 februari 2022³ heeft de FBE aanvullende informatie gestuurd.

De aanvraag betreft een ontheffing van de verboden tot het opzettelijk vangen en het opzettelijk doden van steenmarters,⁴ het gebruik van kastvallen voor het vangen van steenmarters⁵ en het gebruik van het geweer.⁶ Hiermee moet schade aan fauna voorkomen worden, specifiek aan weidevogels. De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 15 januari t/m 15 juli en voor de duur van het *Faunabeheerplan Steenmarter (2022-2026)*.⁷ De ontheffing wordt aangevraagd voor drie aangewezen weidevogelgebieden *Staphorsterveld, Tolhuislanden en Lierderbroek* met een zone van maximaal 1,5 kilometer eromheen. Deze gebieden liggen in de provincie Overijssel. Deze aangewezen weidevogel- en open akkergebieden zijn ook opgenomen in het meest actuele Natuurbeheerplan van de provincie Overijssel.⁸ Ook verzoekt de FBE het door de Faunabeheereenheid Overijssel opgestelde *Faunabeheerplan Steenmarter 2022-2026* goed te keuren.

In deze brief geven wij onze beslissing weer.

A.2 Besluit

Ontheffing:

Wij besluiten de Faunabeheereenheid Overijssel een ontheffing⁹ te verlenen voor het vangen van een steenmarter met een kastval,¹⁰ en het daarna doden van de gevangen steenmarter met behulp van het geweer.¹¹ Wij verlenen ook ontheffing voor het gebruik van het geweer tussen zonsopgang en zonsopgang.¹²

De ontheffing geldt voor de periode van 15 januari tot en met 15 juli voor de dag- en nachtperiode en voor de duur van het Faunabeheerplan Steenmarter; dat is van 2022 tot en met 2026.¹³ De ontheffing treedt in werking na de verzenddatum van dit besluit tot en met 15 juli 2026.

---

¹ Ons kenmerk: D2022-01-000604

² Ons kenmerk: D2022-01-000604 (gewijzigde versie van het Faunabeheerplan Steenmarter 2022-2026)

³ Ons kenmerk: D2022-02-004117

⁴ Art 3.17 eerste lid Wnb

⁵ Art. 3.24, tweede lid Wnb in samenwerking met art. 3.10 onderdeel c Bnb.

⁶ Art. 3.26 eerste lid onder d 2° Wnb, en in samenwerking met artikel 3.25 eerste lid van de Wnb.

⁷ Faunabeheerplan Steenmarter 2022 – 2026, Stichting Faunabeheereenheid (FBE) Overijssel, 30 december 2021 (aanvulling op 4 januari 2022)

⁸ Natuurbeheerplan provincie Overijssel 2020, gedeeltelijke wijziging (plantekst en bijbehorende kaarten): GS-besluit 9 april 2019, <https://www.overijssel.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/beschermen-beheren/> en https://www.overijssel.nl/publish/library/461/geconsolideerde_kaart_beheertypen_behorende_bij_natuurbeheerplan_overijssel_2020.pdf

⁹ Op basis van art. 3.17 eerste lid Wnb

¹⁰ Art. 3.25 eerste lid onderdeel Wnb

¹¹ Art. 3.26 eerste lid onder d 2° Wnb, en in samenwerking met artikel 3.25 eerste lid van de Wnb. En, art. 3.3, vijfde lid onderdeel a. Wnb in samenwerking met art. 3.9 eerste lid 1 onderdeel a en e Bnb, en art. 3.9 tweede lid onderdeel c Bnb.

¹² Artikel 3.26, derde lid Wnb in samenhang met artikel 3.16, eerste lid, sub a Besluit natuurbescherming

¹³ Faunabeheerplan Steenmarter 2022 – 2026, Stichting Faunabeheereenheid (FBE) Overijssel, 30 december 2021 (aanvulling op 4 januari 2022). Ons kenmerk: D2022-03-001125

De ontheffing geldt uitsluitend op de gronden die op kaartbeeld in bijlage I van dit besluit aangegeven zijn: weidevogelgebieden Staphorsterveld, Tolhuislanden en Lierderbroek in de Provincie Overijssel plus de aangegeven zone eromheen.¹⁴

De ontheffing wordt verleend 'in het belang van de bescherming van de wilde fauna'¹⁵ in de provincie Overijssel.

De motivering voor ons besluit is in bijlage (overwegingen) weergegeven.

Verder besluiten wij dat de volgende stukken/delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de ontheffing, voor zover niet in strijd met de voorschriften zoals weergegeven in B. Voorschriften bij het besluit:

- *Faunabeheerplan Steenmarter 2022 – 2026*, Stichting Faunabeheereenheid (FBE) Overijssel, 30 december 2021 (aanvulling op 4 januari 2022)

De motivering voor ons besluit is in C. *Overwegingen bij het besluit* weergegeven.

Faunabeheerplan:

De ontheffing is gebaseerd op het *Faunabeheerplan Steenmarter 2022-2026* zoals opgesteld door de Faunabeheereenheid Overijssel, en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Overijssel op 29 maart 2022.¹⁶

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in B. *Voorschriften bij het besluit* weergegeven.

A.3 Ondertekening en verzending

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- de Faunabescherming,
- de Koninklijke Jagersvereniging,
- de Nederlandse Organisatie Voor Jacht en Grondbeheer,
- Bij12 faunazaken,
- de politie 'Eenheid Oost-Nederland',
- Staatsbosbeheer,
- Natuurmonumenten,
- Landschap Overijssel.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

¹⁴ Het betreft dan gronden gelegen in het werkgebied van de FBE Overijssel, en gelegen in – en binnen een bufferzone van 1,5 kilometer om aangewezen weidevogel- en open akkergebieden zoals opgenomen in het meest actuele Natuurbeheerplan van de provincie Overijssel. Alleen de weidevogelgebieden die totaal meer dan 30% predatie kennen van weidevogelnesten en – kuikens, en waarvan van die 30% dan weer minimaal 20% van de totale predatie voor rekening van de steenmarter komt.

¹⁵ Art. 3.17 eerste lid onder b 1° Wnb.

¹⁶ Faunabeheerplan Steenmarter 2022 – 2026, Stichting Faunabeheereenheid (FBE) Overijssel, 30 december 2021 (aanvulling op 4 januari 2022). Ons kenmerk: D2022-03-001125

A.4 Niet mee eens?

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat in onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 2 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, team Juridische Zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

B. VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

B.1 Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geeft u in de e-mail (meldpunt@overijssel.nl) naar ons of in een telefoongesprek (038 499 88 99) altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming - soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (D2022-02-003127). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

B.2 Algemeen

1. Stichting Faunabeheereenheid Overijssel (FBE) is als houder van de ontheffing verantwoordelijk voor het gebruik van de ontheffing en de naleving van de voorschriften waaronder deze verleend is. De verantwoordelijkheid van de FBE laat onverlet dat de houder van de machtiging tot gebruik van de ontheffing en de houder van de doorschrijving van de machtiging strafrechtelijk kan worden vervolgd bij het niet naleven van de bepalingen en voorschriften van deze ontheffing.
2. De FBE machtigt schriftelijk de WBE, tot gebruik van de ontheffing. De WBE kan de machtiging tot gebruik van de ontheffing doorschrijven aan jachthouders met een jachtakte zoals bedoeld in art 3.23 lid 1 Wnb, en/of aan personen die in het bezit zijn van een faunabeheercontract van Staatsbosbeheer en/of Natuurmonumenten en/of Landschap Overijssel.
3. De FBE kan de jachthouder toestemming geven de doorschrijving van de machtiging tot gebruik van de ontheffing verder door te schrijven aan andere jachtaktehouders, die dan handelen op gezag van de jachthouder met een jachtakte (houder van de doorschrijving van de machtiging tot gebruik van de ontheffing).¹⁷
4. De FBE moet ervoor zorgen dat de feitelijke gebruiker een (digitale) kopie van de ontheffing-machtiging (inclusief de voorschriften) van de FBE, en de doorschrijving van de machtiging tot gebruik van de ontheffing, bij zich heeft. Hij/zij dient deze op eerste vordering van het bevoegde gezag te kunnen tonen.
5. Bij bijzondere weersomstandigheden kunnen Gedeputeerde Staten ingevolge artikel 3.22 lid 4 Wnb besluiten om de schadebestrijding op te schorten.

B.3 Soortspecifiek

6. De kastval voor steenmarters mag gedurende de dag- en nachtperiode gebruikt worden in de periode 15 januari tot en met 15 juli.
7. In de periode van 1 november tot 15 januari mag de kastval in het veld staan. Tijdens deze periode mogen de kastvallen niet gebruikt worden om steenmarters te vangen (dwz. ze mogen niet 'op scherp' staan).
8. De kastvallen worden in de periode 16 juli tot 1 november uit het veld verwijderd.
9. De kastval voor steenmarters mag gebruikt worden in de aangewezen weidevogelgebieden plus een zone van 1,5 kilometer daaromheen zoals aangegeven in bijlage I van dit besluit.
10. Per aangewezen weidevogelgebied worden maximaal 10 kastvallen ingezet.

---

¹⁷ De doorgemachtigde jachtaktehouder kan dan rechtmatig gebruik maken van het vuurwapen op de locatie van vangst van de steenmarter.

11. Per vangperiode worden per jaar maximaal 15 stuks gevangen steenmarters per aangewezen weidevogelgebied gedood.
12. Indien het maximaal aantal gevangen en gedode steenmarters van 15 stuks in een weidevogelgebied bereikt is, trekt de FBE de machtiging voor de ontheffing voor dat weidevogelgebied in.
13. De FBE moet ervoor zorgen dat de houder van de machtiging tot gebruik van de ontheffing (WBE) en de weidevogelcoördinator van het gebiedscollectief/ANV samen de locatie van de kastvallen bepalen. De locatie van de kastval dient voorafgaand aan het plaatsen ervan door de weidevogelcoördinator op kaart aangeven te worden. Deze kaart dient op verzoek van de toezichthouder terstond ter beschikking van de FBE en de toezichthouder van de provincie wordt gesteld (gemaild naar meldpunt@overijssel.nl).
14. Het gebruik van de kastval en het doden met behulp van het geweer is uitsluitend toegestaan door de FBE en de WBE doorgemachtigde jachtaktehouder, die een schriftelijke, gedagtekende en ondertekende toestemming van de grondgebruiker heeft teneinde schade door dieren op de bij hem/haar in gebruik zijnde gronden te bestrijden.
15. De FBE moet ervoor zorgen dat, voordat de houder van de doorschrijving van de machtiging tot gebruik van de ontheffing voor de eerste keer gebruik gaat maken van een kastval, hij/zij met opgave van naam en telefoonnummer dit meldt bij de toezichthouder van de provincie Overijssel: E-mail: HL.v.Gerrevink@overijssel.nl of GA.Botterhuis@overijssel.nl
16. Het vangen van steenmarters vindt plaats met gebruikmaking van kastvallen zoals beschreven in bijlage II van dit besluit.
17. Bij het gebruik van de kastval is een "kastval registratie- en meldsysteem" verplicht zoals beschreven in bijlage II van dit besluit.
18. De FBE moet ervoor zorgen dat, na melding van een vangst de houder van de doorschrijving tot gebruik van de machtiging zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen 8 uur, de gevangen steenmarter met behulp van het voorgeschreven kaliber doodt (zie ook voorschrift 22).
19. Gevangen vrouwelijke steenmarters dienen *vanaf 1 maart* zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen 6 uur na de SMS-melding van de kastval te worden vrijgelaten teneinde onnodig lijden van eventuele steenmarterpups te voorkomen.
20. Indien na melding van een vangst blijkt dat toch een andere diersoort dan de steenmarter is gevangen, dient deze zo snel mogelijk na de melding vrijgelaten te worden, in ieder geval binnen 8 uur. De bijvangst dient onverwijld gemeld te worden bij de provinciale toezichthouder: E-mail: HL.v.Gerrevink@overijssel.nl of GA.Botterhuis@overijssel.nl
21. De kastval moet voorzien worden van voldoende water, voedsel, lucht en bewegingsruimte.
22. Als middel voor het doden van de gevangen steenmarter mag uitsluitend het geweer kaliber .22 met Subsonic hollowpoint munitie worden gebruikt; waarbij gebruik van het geweer zowel in de dag- als in de nachtperiode door de doorgemachtigde jachtaktehouder/gebruiker van de ontheffing mag plaatsvinden.¹⁸

---

¹⁸ Hierbij is het gebruik van een zaklamp o.i.d. toegestaan.

B.4 Rapportage en monitoringsverplichtingen

23. De FBE draagt er zorg voor dat binnen 24 uur na een vangst (steenmarter of bijvangst) deze vangst in FRS geregistreerd wordt met vermelding van datum, tijdstip, locatie, soorten, geslacht, mogelijk leeftijd (jong, middel, en oud), aantal, gedood of vrijgelaten.
24. Evaluatie van het gebruik van de ontheffing vindt elk jaar plaats tussen de houders van de machtiging tot gebruik van de ontheffing, de Collectieven agrarisch natuurbeheer¹⁹ en de FBE. De FBE dient elk jaar voor 15 september het verslag van de evaluatie aan *de provincie Overijssel t.a.v. het team PD-vergunningen* te versturen.
In deze evaluatie dient in ieder geval aan bod te komen hetgeen met behulp van deze ontheffing is bemachtigd en gedood (datum, tijdstip, locatie, soort en mogelijk leeftijd (jong, middel, en oud)), aantal gedood of vrijgelaten.
25. De FBE beheert een digitaal register (Faunaregistratiesysteem (FRS)) waarin de houders van een doorschrijving van de machtiging tot gebruik van de ontheffing zijn vermeld. Dit digitaal register is ten allen tijde door toezichthouders van de provincie Overijssel in te zien.
26. De FBE draagt er zorg voor dat de wildbeheereenheden alle doorgeschreven machtigingen tot het gebruik van de ontheffing in het Faunaregistratiesysteem (FRS) registreren.
27. De FBE dient elk jaar voor 15 september schriftelijk opgave te doen (aan de provincie Overijssel t.a.v. het team PD-handhaving) van hetgeen met behulp van deze ontheffing is bemachtigd en gedood (datum, tijdstip, locatie, soort, geslacht, mogelijk leeftijd (jong, middel, en oud), aantal gedood of vrijgelaten).

B.5 Overige zaken

28. De FBE dient ervoor te zorgen dat de jachtaktehouders die van de WBE een doormachtiging krijgen voor het gebruik van de ontheffing elk jaar voorafgaand aan het gebruik van de ontheffing voor het vangen en vervolgens doden van steenmarters een *workshop* dienen te volgen. Deze workshop dient voor het herkennen van het verschil tussen marterachtigen. In het bijzonder het verschil tussen boom- en steenmarters, en verschil in geslacht op basis van meerdere fenotypische kenmerken. Bij het opzetten en vervolgens geven van de workshop is de afdeling toezicht en handhaving van de provincie Overijssel betrokken.

---

¹⁹ Coöperatieve Agrarische Natuur Collectief Noordwest Overijssel U.A., Coöperatieve Agrarisch Natuur Collectief Midden Overijssel U.A. en Gebiedscollectief Noordoost Twente

C. OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

C.1 BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

C.1.1 Bevoegdheid

C.1.1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming²⁰. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

C.1.2 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

C.1.2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

C.1.3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

C.1.3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2, 3.3 en 3.4 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming²¹ en (soms) de Regeling natuurbescherming²² zijn voor de toetsing relevant.

C.1.3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7 Natuur). Hierin zijn onder andere regels met betrekking tot een vrijstelling van bepaalde soorten weergegeven.

Bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing betrekken wij ook het '*Actieplan akker- en weidevogels Overijssel 2018-2021*'.²³

²⁰ Art. 1.3, eerste lid Besluit natuurbescherming

²¹ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

²² Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

²³ Ons kenmerk: 2021/0062509

C.2 WEERGAVE VAN DE FEITEN

C.2.1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

C.2.1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

De FBE Overijssel vraagt voor de duur van *Faunabeheerplan Steenmarter 2022-2026* een ontheffing aan voor het vangen met een kastval en vervolgens doden met het geweer van de steenmarter (Martes foina), De handeling moet plaatsvinden in drie aangewezen weidevogelgebieden binnen Overijssel.

Plaats van de activiteit

De activiteit vindt plaats binnen drie aangewezen weidevogelgebieden *Staphorsterveld*, *Tolhuislanden* en *Lierderbroek* met een zone van maximaal 1,5 km. Zie bijlage I van deze ontheffing voor de drie plangebieden.

Omvang van de activiteit

- Per aangewezen weidevogelgebied worden maximaal 10 kastvallen ingezet.
- Per vangperiode worden per jaar maximaal 15 stuks gevangen steenmarters per aangewezen weidevogelgebied gedood. De FBE hanteert een hand aan de kraan principe ter voorkoming van "overbejaging".

Periode van het gebruik van de kastval en het doden van gevangen steenmarters

Het is van belang dat vroegtijdig wordt gestart met het vangen en het vervolgens doden van gevangen steenmarters, zodat ingezet kan worden op het tijdig en tijdelijk verlagen van de stand van steenmarters in de betreffende gebieden.

- In de periode van 15 januari t/m 15 juli, gedurende de daglicht- als buiten de daglichtperiode en voor de duur van dit Faunabeheerplan.
- Aangezien de steenmarter betrekkelijk argwanend is en om de vangst van steenmarters zo effectief mogelijk te laten zijn, mogen de kastvallen in de periode van 1 november tot 15 januari in het veld staan om de potentieel te vangen steenmarters aan de kastvallen te laten wennen. Tijdens deze periode mogen de kastvallen niet "op scherp" staan.
- De kastvallen worden in de periode 16 juli tot 1 november uit het veld verwijderd.

Betrokken WBE's

De FBE machtigt de volgende WBE's voor de uitvoering van de ontheffing: d 'Oldematen, Noorder Vechtlanden, Salland-Midden en IJsselstreek-Salland.

Middelen en methoden

- Het vangen en vervolgens terstond doden van gevangen steenmarters vindt plaats van 15 januari tot en met 15 juli.
- Het vangen van steenmarters vindt plaats met gebruikmaking van kastvallen voorzien van een 'kastvalmeldsysteem' (een SMS-alarm) zoals beschreven in bijlage II van deze ontheffing.
- Na een SMS-melding wordt de kastval lokaal en fysiek gecontroleerd, en wel van 15 januari tot 1 maart uiterlijk *binnen 8 uren*, en vanaf 1 maart tot en met 15 juli uiterlijk *binnen 6 uren*.
- De houder van de machtiging tot gebruik van de ontheffing (WBE) en de weidevogelcoördinator van het gebiedscollectief/ANV bepalen samen de locatie van de kastvallen. De locatie van de kastval dient voorafgaand aan het plaatsen van de kastval door de weidevogelcoördinator op kaart aangeven te worden, welke kaart op verzoek van de toezichthouder terstond ter beschikking van de FBE en de toezichthouder van de provincie wordt gesteld.
- Het gebruik van de kastval en het doden met behulp van het geweer is uitsluitend toegestaan door de WBE doorgemachtigde jachtakehouder, die een schriftelijke, gedagtekende en ondertekende toestemming van de grondgebruiker heeft teneinde schade door dieren op de bij hem/haar in gebruik zijnde gronden te bestrijden.
- De kastval moet voorzien worden van voldoende water, voedsel, lucht en bewegingsruimte.
- Gevangen vrouwelijke steenmarters dienen vanaf 1 maart tot en met 15 juli onverwijd te worden vrijgelaten teneinde onnodig lijden van eventuele steenmarterpups te voorkomen. Van deze

vangsten wordt een logboek bijgehouden welke onderdeel uitmaakt van de rapportage aan het bevoegd gezag.

- Alle andere gevangen diersoorten dienen ook onverwijld te worden vrijgelaten (van 15 januari tot 1 maart uiterlijk *binnen 8 uren* en vanaf 1 maart tot en met 15 juli uiterlijk *binnen 6 uren*). Van deze vangsten wordt een logboek bijgehouden welke onderdeel uitmaakt van de rapportage aan het bevoegd gezag.²⁴
- Gebruik van het geweer voor het doden van gevangen steenmarters op grond van deze ontheffing blijft beperkt tot een kaliber .22 met subsonic hollowpoint munitie, waarbij het gebruik van het geweer zowel binnen als buiten de daglichtperiode door de doorgemachtigde jachtaktehouder mag plaatsvinden. Hierbij is het gebruik van kunstlicht (bv. zaklamp) bij het geweer toegestaan.
- Het doden van steenmarters is alleen toegestaan bij daadwerkelijk in kastvallen gevangen dieren. Alleen dan kan worden vastgesteld of er sprake is van een mannelijke of een vrouwelijke steenmarter. In het geval van het vangen van een vrouwelijke steenmarter is het doden van vrouwelijke steenmarters vanaf 1 maart niet toegestaan en dienen deze onverwijld te worden vrijgelaten.
- Vervoer of onder zich hebben van een gedode steenmarter is vrijgesteld voor zover degene die deze dieren vervoert of onder zich heeft beschikt over een afschrift van deze ontheffing en eveneens beschikt over een verklaring van de uitvoerder van de ontheffing dat het dier overeenkomstig de voorwaarden van deze ontheffing en binnen het plangebied is gevangen en gedood.

Registratie

De door de gemachtigde WBE "doorgemachtigde" jachtaktehouder draagt er zorg voor dat binnen 24 uur na een vangst (steenmarter of bijvangst), deze vangst in de door de FBE beschikbaar gesteld registratie applicatie geregistreerd wordt, met vermelding van datum, tijdstip, locatie, soort, geslacht, mogelijke leeftijd (jong, middel, en oud), aantal, gedood of vrijgelaten.

Workshop herkenning marterachtigen

Schadebestrijders zijn aantoonbaar op de hoogte van de fenotypische verschillen van de marterachtigen zoals wezel, hermelijn, bunzing, boommarter en steenmarter.

Jachtaktehouders die van de WBE een doormachtiging krijgen voor het gebruik van de ontheffing dienen elk jaar voorafgaand aan het gebruik van de ontheffing voor het vangen en vervolgens doden van steenmarters een workshop te volgen. Deze workshop dient ten behoeve van het herkennen van het verschil tussen marterachtigen en vooral tussen boom- en steenmarters en verschil in geslacht op basis van meerdere fenotypische kenmerken.

Bij het opzetten en vervolgens geven van de workshop is de afdeling toezicht en handhaving van de provincie Overijssel nauw betrokken.

C.2.2 Doel van het project

Het doel van de ontheffing is het verminderen van predatie door lokaal aanwezige steenmarters op weidevogels, kuikens en eieren tijdens het broedseizoen, in en rondom aangewezen weidevogelgebieden, om zo de weidevogelstand te beschermen.

C.2.3 Soorten en gebied waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan voor het vangen van een steenmarter met een kastval,²⁵ en het daarna doden van de gevangen steenmarter met behulp van het geweer.²⁶

---

²⁴ NB. Het gebruikte lokaas en de aard van de kastval maakt aannemelijk dat vogels niet in de kastval komen. Ook de praktijk met het gebruik van de vossen kastval wijst dit uit.

²⁵ Art. 3.9 tweede lid onderdeel c Bnb

²⁶ Art. 3.26 eerste lid onder d 2° Wnb, en in samenwerking met artikel 3.25 eerste lid van de Wnb. En, art. 3.3, vijfde lid onderdeel a. Wnb in samenwerking met art. 3.9 eerste lid 1 onderdeel a en e Bnb, en art. 3.9 tweede lid onderdeel c Bnb.

C.2.4 Periode

U vraagt ontheffing aan voor de periode van 15 januari tot en met 15 juli voor de dag en nachtperiode en voor de duur van het Steenmarter faunabeheerplan (2022-2026).²⁷

C.2.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Ontheffingaanvraagformulier, 3 januari 2022;
- Faunabeheerplan Steenmarter 2022 – 2026, Stichting Faunabeheereenheid (FBE) Overijssel, 30 december 2021. Ons kenmerk: D2022-03-001125

Verder zijn de volgende onderzoeken bij de beoordeling betrokken:

- Actieplan weide- en akkervogels 2018-2021 Provincie Overijssel juni 2018.²⁸

C.2.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 3 januari 2022 ontvangen. Op 4 januari 2022 heeft u ons aanvullingen gestuurd op het bij de aanvraag horende *Faunabeheerplan Steenmarter 2022–2026*. Op 21 februari 2022 heeft u ons extra aanvullende informatie gestuurd.²⁹

C.3 TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C.3.1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling.

C.3.1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

Faunabeheerplan Steenmarter

Ten behoeve van de onderbouwing voor een ontheffing voor het bestrijden van schade door steenmarters aan de populatie weidevogels, heeft de FBE op 30 december 2021 het *Faunabeheerplan Steenmarter 2022 – 2026* opgesteld.³⁰ Op 4 januari 2022 heeft de FBE een ontheffing ex. art. 3.17 Wnb aangevraagd op basis van het *Faunabeheerplan Steenmarter*.^{31 32}

Onderdeel van het faunabeheerplan zijn voorstellen voor passende en doeltreffende maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade aangericht door steenmarters. Ten behoeve van een planmatige en doelmatige aanpak van schade door steenmarters wordt het faunabeheerplan onderbouwd door trendtellingen van de populaties van steenmarters en weidevogels in het gebied waarop het faunabeheerplan van toepassing is.

Samen met gebiedspartijen en jachthouders met een jachtakte organiseert de FBE de uitvoering van het faunabeheerplan.

Het door de FBE vastgestelde Faunabeheerplan Steenmarters moet goedgekeurd worden door Gedeputeerde Staten. In de Provinciale omgevingsverordening (POV) zijn aanvullende eisen gesteld waar het Faunabeheerplan aan moet voldoen. Het *Faunabeheerplan Steenmarter*³³ voldoet aan de vereisten uit onze omgevingsverordening.

---

²⁷ Faunabeheerplan Steenmarter 2022 – 2026, Stichting Faunabeheereenheid (FBE) Overijssel, 30 december 2021 (aanvulling op 4 januari 2022)

²⁸ Ons kenmerk: 2021/0062509

²⁹ Ons kenmerk: D2022-03-001125

³⁰ Het door de FBE vastgestelde faunabeheerplan behoeft de goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Zie art. 3.12 lid 7 Wnb

³¹ Op grond van art. 3.12 van de Wnb kan de FBE één of meer faunabeheerplannen vast ten behoeve van o.a. het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren en de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers.

³² Het is een ontheffingaanvraag voor het vangen en doodschieten van steenmarters ten behoeve van de bescherming van de populatie kwetsbare weidevogels in drie aangewezen weidevogelgebieden (zie bijlage I) met een zone van 1,5 kilometer er omheen.

³³ Op grond van art. 3.12 van de Wnb kan de FBE één of meer faunabeheerplannen vast ten behoeve van o.a. het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren en de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers.

Het Faunabeheerplan voor de steenmarter geeft uitsluitend op de wettelijke vereisten die van toepassing zijn bij het verlenen van een ontheffing Wnb:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing dan het vangen en doden van steenmarters;
- De ontheffing voor het vangen en doden van steenmarters is nodig in het belang van de bescherming van de wilde fauna (= kwetsbare weidevogels);
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de steenmarter in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- Er wordt door de activiteit ook rekening gehouden met het voorkomen van onnodig lijden bij het doden of vangen van steenmarters;
- De activiteit moet proportioneel zijn;
- De activiteit moet subsidiair zijn;
- De activiteit moet effectief zijn.

Het Faunabeheerplan voor steenmarters geeft ook inzicht in de ecologie van de steenmarter en de ecologie van de te beschermen weidevogelsoorten.

Andere (beleids-)plannen

Het rapport *Sovon Boerenland vogelbalans 2020* geeft over de oorzaken van de achteruitgang van de weidevogelpopulatie in Overijssel het volgende aan:³⁴

“Ondanks veel inspanningen neemt de weidevogelpopulatie in Overijssel nog steeds af. De belangrijkste oorzaak van de afname is de verregaande intensivering van de landbouw. Binnen de aangewezen weidevogelgebieden, waar nesten worden beschermd tegen landbouwwerkzaamheden, is predatie altijd de belangrijkste oorzaak van nestverlies.”

In het *Actieplan akker- en weidevogels Overijssel 2018-2021*³⁵ staat dat de provincie verantwoordelijk is voor het natuurbeleid, waaronder het weidevogelbeleid. De provincie stuurt op een samenhangend en effectief beheer, en in nauw overleg met de collectieven agrarisch natuurbeheer.³⁶ De collectieven coördineren en geven lokaal invulling aan de uitvoering van het agrarisch weidevogelbeheer. Doel van het actieplan is minimaal behoud van de huidige weidevogelstand. Het plan richt zich op de uitvoering.

Op 27 oktober 2020 hebben Gedeputeerde Staten als beleidslijn vastgesteld om in aangewezen weidevogelgebieden (*Natuurbeheerplan Provincie Overijssel*)³⁷ bij hoge predatie van meer dan 30% van de weidevogelnesten de bestrijding van dominante predatoren mogelijk te maken, binnen de wettelijke kaders.³⁸ Als aanleiding voor de grens van '30% predatie' geeft GS aan dat:

“In een ongestoorde situatie een predatie van gemiddeld 15-20 % van weidevogelnesten een natuurlijk gegeven is. In veel gebieden is de predatiedruk veel hoger, waardoor de reproductie (aantal kuikens dat wordt grootgebracht) te laag is voor behoud van de huidige weidevogelstand. Voor behoud van de weidevogelstand in aangewezen weidevogelgebieden (*Natuurbeheerplan*) is, bij hoge predatie van meer dan 30% van de weidevogelnesten in gebieden (> 100 ha), bestrijding van de *dominante predatoren* wenselijk.”³⁹

In de aangewezen weidevogelgebieden in Overijssel vindt actief nest- en kuikenbescherming plaats tegen landbouwwerkzaamheden door bijvoorbeeld uitgestelde maai- en weidedatum en/of nestmarkering.

³⁴ Sovon, Boerenland vogelbalans 2020

³⁵ Actieplan weide- en akkervogels 2018-2021 Provincie Overijssel juni 2018.

³⁶ Coöperatieve Agrarische Natuur Collectief Noordwest Overijssel U.A., Coöperatieve Agrarisch Natuur Collectief Midden Overijssel U.A. en Gebiedscollectief Noordoost Twente.

³⁷ <https://www.overijssel.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/beschermen-beheren/> en https://www.overijssel.nl/publish/library/461/queconsolideerde_kaart_beheertypen_behorende_bij_natuurbeheer_plan_overijssel_2020.pdf

³⁸ Ons kenmerk: 2020/0277475

³⁹ Ons kenmerk: 2020/0277475

Daarnaast zijn de aangewezen weidevogelgebieden in Overijssel duurzaam ingericht voor het behoud van de huidige weidevogelstand door bijvoorbeeld: het verhogen van het aandeel kruidenrijke weilanden, het terugbrengen van extensieve beweiding, afstemming van het maaibeheer, het verhogen van het waterpeil, het verwijderen van nestbomen en het opruimen van takkenbossen en rommelbulten. Aanvullend wordt in de aangewezen beschermde weidevogelgebieden predatie van de vos en de zwarte kraai beperkt door bejaging op grond van de landelijke vrijstelling, aangevuld met verleende ontheffingen op grond van de Wnb.⁴⁰

Ondanks alle inspanningen van het agrarisch weidevogelbeheer neemt de weidevogelpopulatie in Overijssel nog steeds af. De belangrijkste oorzaak van de afname is de verregaande intensivering van de landbouw. Daarnaast is er sprake van een relatieve grote predatiedruk. Dit geldt dan voor de in het *Natuurbeheerplan Provincie Overijssel* aangewezen weidevogelgebieden.⁴¹ Specifiek gaat het om die deelgebieden⁴² waar de steenmarter een belangrijk aandeel heeft in predatie van nesten van de aangewezen (doel)soorten (kievit, grutto, scholekster, tureluur en wulp).

Predatieonderzoek 2021

In 2021 heeft het Collectief Noordwest Overijssel een predatieonderzoek in de aangewezen weidevogelgebieden Staphorsterveld, Tolhuislanden en Lierderbroek laten uitvoeren door Sovon⁴³. Uit dit onderzoek bleek dat predatie het belangrijkste aandeel heeft in het totale nestverlies, ca. 65%. De vos kwam in het onderzoek naar voren als grootste predator met ca. 60% en de steenmarter als tweede predator met ca. 25% aandeel.⁴⁴

soort	Staphorsterveld		Tolhuislanden		Lierderbroek		Totalen	
	# nesten	% nesten	# nesten	% nesten	# nesten	% nesten	# nesten	% nesten
vos	17	59%	23	62%	18	55%	58	59%
steenmarter	7	24%	13	35%	8	24%	28	28%
zwarte kraai	3	10%	0	0%	0	0%	3	3%
overige	1	3%	0	0%	7	21%	8	8%
onbekend	1	3%	1	3%	0	0%	2	2%
Totaal	29	100%	37	100%	33	100%	99	100%

Tabel: Aantal en percentage van gepredeerde nesten van kievit, grutto en wulp uitgesplitst per predatorsoort. Opm. voor Lierderbroek is ook de DNA analyse van prooiresten meegenomen (overzicht 2021).

Op basis van de camerabeelden werd in het voorjaar 2021 vastgesteld dat het gemiddelde uitkomstsucces varieerde tussen 30,8% (Wulp) en 42,8% (Kievit). Gemiddeld werd 51,1% van de weidevogelnesten gepredeerd, met vrij grote verschillen tussen de gebieden. In het Staphorsterveld was de predatiedruk met 66,7% het hoogst, terwijl deze in het Lierderbroek met 35,3% aanzienlijk lager was.

Als vuistregel in het weidevogelbeheer wordt aangenomen dat ongeveer 50-60% uitkomstsucces nodig is om de populatie op lange termijn in stand te houden.^{45 46} Een studie van Oosterveld⁴⁷ suggereert dat het uitkomstsucces van weidevogels in drie gebieden in Overijssel ruim onvoldoende is om populaties op de langere termijn te behouden, namelijk 30-40%. In Overijssel is de gruttopopulatie sinds 1990 met 75% sterker afgenomen dan het landelijk gemiddelde van 60%.⁴⁸

⁴⁰ Zie ook het overzicht van maatregelen getroffen door het 'Collectief met weidevogelvrijwilligers en door deelnemende grondgebruikers aan weidevogelbescherming' zoals opgesomd in bijlage 2 van het Faunabeheerplan steenmarter 2022 - 2026.

⁴¹ Zie bijlage 5 (Deelgebieden weidevogelbeheer uit het leefgebied Open grasland) van het Natuurbeheerplan Provincie Overijssel 2021 (blz. 77)

⁴² Zie bijlage I van deze ontheffing

⁴³ Kleyheeg E. 2021. Predatoren van weidevogelnesten in Noordwest-Overijssel in 2021. Sovon rapport 2021/64

⁴⁴ Hierbij moet worden opgemerkt dat in verband met de avondklok van 23 januari tot 28 april 2021 de bestrijding van de vos in de nachtelijke uren niet of nauwelijks kon plaatsvinden en dat zeer waarschijnlijk hierdoor de predatie door de vos hoger is uitgevallen en daardoor de predatie door de steenmarter zeer waarschijnlijk lager is uitgevallen. (zie blz 9 van het Faunabeheerplan steenmarter 2022-2026)

⁴⁵ Beintema, A.; Moedt, O.; Ellinger, D. (1995). Ecologische atlas van de Nederlandse weidevogels

⁴⁶ MacDonald & Bolton 2008 Predation on wader nests in Europe

⁴⁷ Oosterveld et al. A&W rapport 2236 2017

⁴⁸ Vd Wal, J & Teunissen, W. 2018 Boerenlandvogels en predatie. Sovon-rapport 2018/31

De conclusie is dat op de predatiedruk in de aangewezen weidevogelgebieden hoog is (= predatie van meer dan 30% van de weidevogelnesten), en de steenmarter speelt hierin, naast de vos, een belangrijke rol met ca. 25% aandeel in de predatie. De steenmarter is daarmee te kwalificeren als een 'dominante predator'. Op basis van beleidsuitgangspunten van de provincie Overijssel is het ingrijpen in de steenmarterpopulatie ten behoeve van de kwetsbare weidevogelpopulatie gerechtvaardigd.

C.3.1.2 Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding

Effectbeoordeling en mitigatie

In ruimte, tijd en aantal wordt het vangen en doden van steenmarters door de ontheffingaanvraag ingeperkt. Door de activiteit kunnen maximaal, op jaarbasis, 45 steenmarters gedood worden. Dit vangen en doden kan alleen in drie specifiek aangewezen weidevogelgebieden met een zone van 1,5 km er omheen (zie bijlage I). De periode is beperkt tot de periode 15 januari t/m 15 maart.

Het aantal gevangen en gedode dieren wordt geregistreerd en door de FBE gemonitord. De FBE houdt een vinger aan de pols, en indien het maximale aantal dieren gedood is wordt de machtiging van deze ontheffing aan de WBE's ingetrokken.

Het vangen van steenmarters vindt plaats met gebruikmaking van kastvallen voorzien van een 'kastvalmeldsysteem' (een SMS-alarm). Na een SMS-melding wordt de kastval lokaal en fysiek gecontroleerd. In de periode 15 januari tot 1 maart wordt de kastval uiterlijk binnen 8 uur bezocht, en vanaf 1 maart tot en met 15 juli wordt de kastval uiterlijk binnen 6 uren bezocht.

In de periode vanaf 1 maart tot en met 15 juli worden gevangen vrouwelijke steenmarters vrijgelaten om onnodig lijden van steenmarterpups te voorkomen (in maart of april worden jongen geboren, in de maanden erna worden jongen door de moeder gezoogd en gevoed).

Staat van instandhouding

De steenmarter staat niet op de Rode Lijst van bedreigde diersoorten. Het 'Basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020' (blz. 34) van de Zoogdieren Vereniging heeft de steenmarter gecategoriseerd als 'thans niet bedreigd'.

De steenmarter heeft zich sinds de 80er jaren van de vorige eeuw vanuit het Oosten van het land sterk uitgebreid in Nederland en dus ook in de provincie Overijssel als Oostelijke provincie. (bron: Zoogdierenvereniging). Tussen 1990 en 2010 verspreidde de steenmarter zich westwaarts tot het midden van het land. Inmiddels komen steenmarters ook verder naar het westen verspreid voor, zoals in en rond Rotterdam en Amsterdam. Het zal een kwestie van tijd zijn voor heel Nederland tot het verspreidingsgebied van de steenmarter kan worden gerekend, waarschijnlijk met uitzondering van de Waddeneilanden.⁴⁹ Het aantal voortplantende individuen in Nederland werd in 2020 door de Zoogdierenvereniging geschat op 12.015 exemplaren.⁵⁰

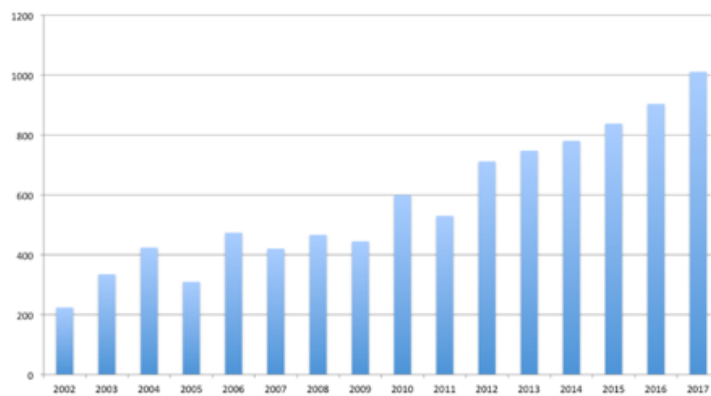
In figuur 3a en 3b geeft de trend van de populatie steenmarters in respectievelijk Nederland en Overijssel aan. De aantallen zijn geen 'absolute' aantallen, van het aantal aanwezige dieren in Nederland. Figuur drie geeft wel aan dat het aantal steenmarters dat in Nederland en Overijssel waargenomen wordt nog steeds toeneemt.

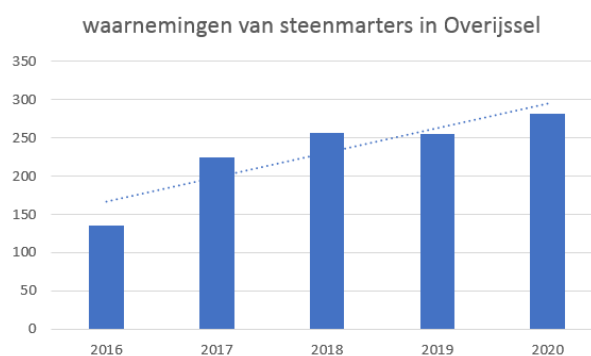
⁴⁹ 'Basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020' (blz. 107) van de Zoogdieren Vereniging

⁵⁰ 'Basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020' (blz. 139) van de Zoogdieren Vereniging

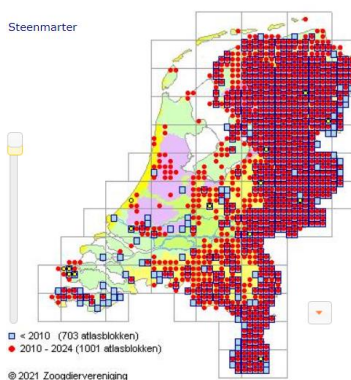

Figuur 3a: Trend waarnemingen van de steenmarter in Nederland. Bron: waarnemingen.nl

Figuur 3b: grafiek met waarnemingen van steenmarters in Overijssel periode 2016 t/m 2020 (bron: waarnemingen.nl)

Figuur 4: Verspreiding 2010-2020 van de steenmarter in Nederland. Bron: <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496122>

Met de beheermaatregel wordt beoogd om de stand van de steenmarter in de betreffende plangebieden tijdelijk in aantal te verlagen cq te beperken tot een minimale aanwezigheid tijdens het broedseizoen. De (tijdelijk) vrijgekomen steenmarter-territoria in de drie aangewezen weidevogelgebieden zullen in de nazomer weer snel ingenomen worden door nieuwe exemplaren.⁵¹

De beoogde lokale beheermaatregelen zijn omwille van een goede balans tussen beschermen en beheren proportioneel van aard en zullen niet van invloed zijn op de huidige stand van de steenmarter in Overijssel.

Conclusie

⁵¹ Bron: zoogdierenvereniging/zoogdierensoorten/steenmarter

De steenmarter is veelvoorkomende soort in Nederland en in Overijssel. Het aantal voortplantende individuen in Nederland werd in 2020 door de Zoogdierenvereniging geschat op 12.015 exemplaren. Omdat in Overijssel alle kilometerhokken bezet worden door steenmarters mag er vanuit gegaan worden dat in Overijssel minimaal enkele duizenden steenmarters voorkomen.

De steenmarter is geen Rode Lijst soort (dwz. niet bedreigd). Het trendaantal is nog steeds groeiende. De impact van het aantal steenmarters dat met deze ontheffing gevangen mag worden, op de totale populatie van enkele duizenden steenmarters in Overijssel, is gering. Met deze ontheffing mogen namelijk op jaarbasis maximaal 45 steenmarters gedood worden in drie relatief kleinere gebieden in Overijssel.

Het beheer dat mogelijk wordt gemaakt met de ontheffing leidt slechts tot een lokale en tijdelijke teruggang in de steenmarterpopulatie in de gebieden waarvoor een Wnb-ontheffing wordt verleend. Er wordt door de activiteit geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

C.3.1.3 Beschrijving noodzaak ontheffing

De voorgenomen handelingen van het doden van steenmarters om schade aan de weidevogelpopulatie te voorkomen leidt tot het overtreden van de verbodsbepalingen tot het doden en vangen van steenmarters. Dit is een overtreding van het verbodsartikel genoemd in artikel 3.10 lid 1a van de Wnb. Voor de overtreding van dit verbod heeft u een ontheffing nodig.

Op de kaarten in bijlage I van weidevogelgebieden *Staphorsterveld*, *Tolhuislanden* en *Lierderbroek* met een buffer van maximaal 1,5 km zijn waarnemingen van steenmarters in 2021 ingetekend. Hieruit blijkt dat de steenmarters verspreid over alle drie gebieden voorkomen.

De gewenste stand van de steenmarter ziet in het steenmarterbeheerplan op de gewenste tijdelijk verlaagde stand in de drie aangewezen weidevogelgebieden. Met de beheermaatregel wordt beoogd om de stand van de steenmarter in de drie plangebieden tijdelijk in aantal te verlagen c.q. te beperken tot een minimale aanwezigheid.

Gelet op het doel van het *Actieplan akker- en weidevogels Overijssel 2018-2021*⁵² (=het behoud van de huidige weidevogelstand), en de mate van predatie van de steenmarter in de drie onderzochte weidevogelgebieden, is het noodzakelijk dat de steenmarter duurzaam wordt beheerd (dwz. het aantal steenmarters vóór en tijdens het broedseizoen tijdelijk verlagen). Met deze maatregel is het zeer aannemelijk dat de predatiedruk door steenmarters in de daartoe aangewezen weidevogelgebieden in Overijssel zal afnemen.⁵³

Uit monitoringgegevens van het steenmarterbeheer (vangen en doden) in de Soarremoarepolder in Friesland⁵⁴ bleek dat geen aanwijzingen werden gevonden dat vrijgekomen steenmarterterritoria gedurende het broedseizoen weer werden ingenomen. Het vangen en doden van steenmarters vóór- en in de periode van het broedseizoen (maart/april) zorgde voor een tijdelijke verlaging van de aantallen steenmarters in het beschermde weidevogelgebied waardoor weidevogels succesvol broedsels groot konden brengen.

Aard en omvang

Om tijdens het broedseizoen (ei- en niet vlieg vlugge kuikenfase) de lagere stand van steenmarters in de drie plangebieden te bereiken, worden maximaal 15 stuks steenmarters per plangebied met een kastval gevangen en vervolgens gedood. Het maximum aantal van 15 stuks, per seizoen, per gebied is bepaald aan de hand van de gemiddelde territoriumoppervlakte van de steenmarter van ca. 235 ha. in relatie tot de oppervlakte van de plangebieden: totaal 14.640 hectare.

⁵² Actieplan weide- en akkervogels 2018-2021 Provincie Overijssel juni 2018.

⁵³ Zie ook conclusie en aanbevelingen in het A&W rapport: M.T. Pot, E.B. Oosterveld 2020. Predatie van weidevogelnesten door Steenmarter. Verkenning van de effectiviteit, noodzaak en juridische haalbaarheid van steenmarterbeheer in Overijssel. A&W rapport 20-0731

⁵⁴ Rapportage monitoring pilot beheer steenmarters Jonge Poerink et al 2018-2019.

Als de oppervlakten gedeeld worden door de gemiddelde territoriumoppervlakte geeft dit een indicatie van eventueel aanwezige steenmarters in deze gebieden; gemiddeld ongeveer 20 steenmarters.

Periode

Het broedseizoen (ei- en kuiken fase) van de bodembroeders, grutto, wulp en Kievit loopt van ongeveer 1 maart tot en met 15 juli, afhankelijk van een vroeg of laat voorjaar. De uitvoering van de beheermaatregelen is voorzien voor de periode van 15 januari tot en met 15 juli; jaarlijks uit te voeren gedurende de loop van het steenmarterbeheerplan.

Om per 1 maart reeds de stand van de steenmarters naar beneden te hebben bijgesteld, dient vroeg te worden begonnen met de beheermaatregelen. Anderzijds ook weer niet te vroeg, omdat dan vrijgekomen territoria nog weer worden ingenomen.

Uit monitoringgegevens van het steenmarterbeheer (vangen en doden) in de Soarremoarepolder in Friesland⁵⁵ bleek dat geen aanwijzingen werden gevonden dat vrijgekomen steenmarterterritoria gedurende het broedseizoen weer werden ingenomen. Het vangen en doden van steenmarters vóór- en in de periode van het broedseizoen (maart/april) zorgde daar voor een tijdelijke verlaging van de aantallen steenmarters in het beschermde weidevogelgebied waardoor weidevogels succesvol broedsels groot konden brengen.^{56 57}

Gebieden

De drie plangebieden zijn de aangewezen weidevogelgebieden Staphorsterveld, Tolhuislanden en Lierderbroek met een zone van maximaal 1,5 km. De maximale zone van 1,5 km is bepaald aan de hand van de gemiddeld waargenomen oppervlakte van ca. 235 ha. steenmarterterritorium uit het onderzoek met gezenderde steenmarters in het Reitdiep en de Winsummermeeden.⁵⁸ Met dit gegeven is het zeer aannemelijk dat de, in de zone van maximaal 1,5 km buiten het weidevogelgebied aanwezige steenmarters, ook zullen voorkomen binnen het weidevogelgebied.

In het Sovon rapport *Boerenland Vogelbalans 2020* is aangegeven dat op percelen waar nesten worden beschermd tegen landbouwwerkzaamheden predatie vrijwel altijd de belangrijkste oorzaak van nestverlies is. In de aangewezen weidevogelgebieden in Overijssel vindt actief nest- en kuikenbescherming plaats tegen landbouwwerkzaamheden door bijvoorbeeld uitgestelde maai- en weidedatum en/of nestmarkering. Daarnaast zijn de aangewezen weidevogelgebieden in Overijssel duurzaam ingericht voor het behoud van de huidige weidevogelstand door bijvoorbeeld: het verhogen van het aandeel kruidenrijke weilanden, het terugbrengen van extensieve beweiding, afstemming van het maai-beheer, het verhogen van het waterpeil, het verwijderen van nestbomen en het opruimen van takkenbossen en rommelbulten. Aanvullend wordt in de aangewezen beschermde weidevogelgebieden predatie van de vos en, indien noodzakelijk, de zwarte kraai beperkt door bejaging op grond van de landelijke vrijstelling, aangevuld met verleende ontheffingen op grond van de Wnb.

Proportionaliteit, subsidiariteit en effectiviteit

Het wettelijk kader brengt ook met zich mee dat het proportionaliteitsbeginsel van toepassing is; namelijk het optreden moet geschikt en noodzakelijk zijn en er is geen minder restrictief alternatief dat hetzelfde doel bereikt. Naast de afweging op proportionaliteit geeft de Raad van State aan dat ook effectiviteit en subsidiariteit onderzocht moet worden. Dit is nodig om een afwijking op de verbodsbepalingen nauwkeurig en treffend te motiveren.⁵⁹

1. *Proportionaliteit* gaat om de vraag of het belang om van de verbodsbepaling af te wijken in verhouding staat tot de inbreuk.

⁵⁵ Rapportage monitoring pilot beheer steenmarters Jonge Poerink et al 2018-2019.

⁵⁶ Rapportage monitoring pilot beheer steenmarters Jonge Poerink et al 2018-2019.

⁵⁷ Het pilotproject in het weidevogelgebied Soarremoarre heeft als oogmerk om alle steenmarters vóór aanvang van de periode waarin de jongen worden geboren uit het gebied weg te vangen. Daarom is in 2019 in de Fjúrlanden al op 20 december gestart met plaatsen van kastvallen voor het vangen van steenmarters. In de overige gebieden is het vangen in begin januari 2020 gestart. Bron: Jonge Poerink, B., J.J.A. Dekker & E. Oosterveld, 2020. Monitoring pilot project beheer steenmarters 6 beheergebieden provincie Fryslân – 2020. (blz. 65)

⁵⁸ Jonge Poerink et al 2020 – Rapportage onderzoek broedsucces en predatie Reitdiep Winsummermeeden

⁵⁹ Bron: ECLI:NL:RVS:2016:2266

2. *Subsidiariteit* betekent dat het minst ingrijpende middel moet worden ingezet om een bepaald doel te bereiken.
  3. *Effectiviteit* gaat over de vraag of het doel (in dit geval het zoveel als mogelijk voorkomen van predatie) bereikt wordt.
- Ad. 1. Het is proportioneel om in specifiek aangewezen weidevogelgebieden waar een aantoonbaar hoge predatie door steenmarters van kwetsbare weidevogels plaatsvindt, enkele tientallen steenmarters te doden ten behoeve van het instandhouden van een weidevogelpopulatie. Om populaties van weidevogels op lange termijn in stand te houden, is een uitkomstsucces van broedsels van 70% nodig voor een stabiele populatie.⁶⁰ Bij hoge predatieverliezen zoals in Noordwest-Overijssel is het uitkomstsucces zeer waarschijnlijk te laag om de populatie op peil te houden. De populatie steenmarters toont een nog groeiende trend en in Overijssel loopt geen gevaar. Door de schadebestrijding aan te laten sluiten bij de ecologie van de steenmarter is de handeling proportioneel. Dit gebeurt ten eerste alleen door kastvallen in de territoria van de steenmarters te gebruiken die geheel of gedeeltelijk in de weidevogelgebieden liggen. En ten tweede alleen door te vangen en doden in de broedperiode van de weidevogels met enkele weken daarvoor.
- Ad. 2. Er is geen andere minder ingrijpend middel denkbaar om het doel te behalen van het doden van steenmarters om de weidevogelpopulatie te beschermen. Zo is het plaatsen van bijvoorbeeld elektrische rasters door het grote oppervlak van de weidevogelgebieden vanwege de hoge kosten onhaalbaar, en uit ecologisch punt ook onwenselijk. Het wegvangen en op een andere locatie in de provincie uitzetten is onwenselijk, vanwege het risico dat het gevangen dier in het territorium van een andere steenmarter uitgezet. Dit leidt tot een conflict met de aanwezige steenmarter over het territorium, wat er vervolgens toe zal leiden dat één van de steenmarters weggejaagd wordt naar een ander territorium waar opnieuw een conflict ontstaat, of dat de steenmarter door de honger of in het verkeer omkomt. Uiteindelijk resulteert dit in onnodig veel stress en lijden voor gevangen steenmarters.
- Ad. 3. Het wegvangen en doden van steenmarters wordt op een wijze ingezet die effectief is. Mede op basis van de conclusies en aanbevelingen in het rapport 'Predatie van weidevogelnesten door Steenmarter' uit 2020 is het zeer aannemelijk dat met de voorgenomen beheermaatregelen (vangen en schieten) de predatiedruk van steenmarters zal afnemen. Hiermee zal het nestsucces van de bodembroeders in de drie plangebieden toenemen en daarmee het voortbestaan van de weidevogelpopulaties in deze gebieden op langere termijn gewaarborgd blijven.⁶¹ Het is niet goed mogelijk een steenmarter vrij in het wild te schieten. Het dier is nachttactief, waardoor een vergissing met een andere marterachtige niet uit te sluiten is. Bij het gebruik van een kastval is deze vergissing uitgesloten. Uit de praktijk blijkt dat met een kastval steenmarters gevangen kunnen worden. Door kastvallen in het territorium van de steenmarter te gebruiken die geheel of gedeeltelijk in de weidevogelgebieden liggen, in de broedperiode van de weidevogels, en enkele weken daarvoor, is het mogelijk om de predatiedruk van de steenmarters naar beneden te brengen.

C.3.1.4 Toetsing gebruikte middelen en methoden

Gedeputeerde Staten hebben als beleidslijn om in aangewezen weidevogelgebieden (*Natuurbeheerplan Provincie Overijssel*)⁶² bij hoge predatie van meer dan 30% van de weidevogelnesten de *bestrijding van dominante predatoren mogelijk te maken*.⁶³ Door monitoring is aangetoond dat in deze weidevogelgebieden er een totale predatie van meer dan 30% van weidevogelnesten en -kuikens is. De steenmarter heeft een groter aandeel dan 20% van de totale predatie. En is daarmee een 'dominante

⁶⁰ Jonge Poerink et al 2020 – Rapportage onderzoek broedsucces en predatie Reitdiep Winsummermeeden

⁶¹ M.T. Pot, E.B. Oosterveld 2020. Predatie van weidevogelnesten door Steenmarter. Verkenning van de effectiviteit, noodzaak en juridische haalbaarheid van steenmarterbeheer in Overijssel. A&W rapport 20-073 (blz. 17)

⁶² De 'geconsolideerde kaart beheertypen natuurbeheerplan 2021' zie website www.overijssel.nl

⁶³ Ons kenmerk: 2020/0277475

predator' en kan met de wettelijk toegestane middelen zoals een kastval en het geweer bestreden worden.⁶⁴

De Faunabeheereenheid Overijssel vraagt een ontheffing aan voor het vangen van steenmarters. Dit vangen gebeurt met een kastval⁶⁵ Het doden van de gevangen steenmarters gebeurt met behulp het geweer (een kaliber .22 met subsonic hollowpoint munitie).⁶⁶ Het geweer dient ook in de nachtelijke uren gebruikt te worden, omdat de steenmarter een nachtdier is, dat van zonsondergang tot zonsopgang actief is. In de zomermaanden is hij soms ook 's ochtends vroeg op pad.⁶⁷ Het kan nodig zijn om een steenmarter die in de nacht gevangen wordt ook in de nachtperiode te doden om te voorkomen dat het dier onnodig lang gevangen zit. Het geweer is een bewezen effectief middel om dieren te doden zonder onnodig lijden te veroorzaken.

Een kastval is een bewezen effectief middel om steenmarters te vangen.⁶⁸ In een kastval worden dieren levend gevangen, de schadebestrijder kan vaststellen welk soort dier gevangen is, en welk geslacht het is. Dieren die niet gedood mogen worden kunnen daardoor vrijgelaten worden. Door een gesloten kastval te gebruiken zoals weergegeven in bijlage II en te voorzien van water en voedsel wordt het dier niet aan externe stressoren bloot gesteld en wordt geen onnodig lijden veroorzaakt.

Er wordt uitsluitend gebruik gemaakt van kastvallen voorzien van een SMS alarm. Hierdoor wordt de schadebestrijder onmiddellijk geïnformeerd als er een vangst is. Na een SMS-melding wordt de kastval lokaal en fysiek gecontroleerd. Tot 1 maart gebeurt het controleren uiterlijk binnen 8 uren, en vanaf 1 maart uiterlijk binnen 6 uren.

Vanaf 1 maart worden gevangen vrouwelijke steenmarters onverwijld vrijgelaten teneinde onnodig lijden van steenmarterpups te voorkomen. De overige steenmarters worden terstond met het geweer gedood. Bijvangst van inheemse wilde diersoorten anders dan steenmarters wordt terstond vrijgelaten en geregistreerd in de door de FBE beschikbaar gestelde registratie applicatie. Door deze randvoorwaarden te stellen bij het gebruik van de kastval wordt geen onnodig lijden veroorzaakt.

Om bovenstaande te borgen hebben wij voorschrift 6 en 21 opgenomen.

Het is niet verboden een 'kastval' voor het vangen van steenmarters 'buiten een gebouw' onder zich te hebben.⁶⁹ Daarvoor hoeft dus geen ontheffing verleend te worden.

De te gebruiken kastval moet aan de randvoorwaarden uit bijlage II van deze ontheffing voldoen. Er wordt uitsluitend gebruik gemaakt van kastvallen voorzien van een SMS alarm, waardoor de controle van hetgeen met de kastval gevangen wordt binnen de vastgelegde tijdsduur mogelijk is. Om dit te borgen hebben wij voorschrift 16 en 17 opgenomen.

Per aangewezen weidevogelgebied worden maximaal 10 kastvallen ingezet, en per periode worden per jaar maximaal 15 stuks gevangen steenmarters per aangewezen weidevogelgebied gedood.

Het maximum aantal van 15 stuks te doden steenmarters, per seizoen, per gebied is bepaald aan de hand van de gemiddelde territoriumoppervlakte van de steenmarter van ca. 235 ha.⁷⁰ in relatie tot de oppervlakte van de plangebieden: Staphorsterveld, Tolhuislanden en Lierderbroek. Als de oppervlakten gedeeld worden door de gemiddelde territoriumoppervlakte geeft dit een indicatie van eventueel aanwezige steenmarters in deze gebieden.

Om dit te borgen hebben wij voorschrift 10, 11 en 12 opgenomen.

De middelen en methoden worden aangevraagd in de drie aangewezen en geselecteerde weidevogelgebieden waar de steenmarter zit met een zone van 1,5 kilometer er omheen zoals aangegeven in bijlage I van deze ontheffing. Het Steenmarter beheerplan geeft op blz. 13 aan dat de maximale zone van 1,5 km is bepaald aan de hand van de gemiddeld waargenomen oppervlakte van ca.

---

⁶⁴ Steenmarter beheerplan (blz. 10)

⁶⁵ Art. 3.10 onder c. Bnb

⁶⁶ Art. 3.26 eerste lid onder d 2° Wnb, en in samenwerking met artikel 3.25 eerste lid van de Wnb.

⁶⁷ Art. 3.16 eerste lid onder a. Bnb

⁶⁸ Jonge Poerink, B., J.J.A. Dekker & E. Oosterveld, 2020. Monitoring pilot project beheer steenmarters 6 beheergebieden provincie Fryslân - 2020. (blz. 65)

⁶⁹ Art. 3.10 onder c. Bnb

⁷⁰ Faunabeheerplan Steenmarter 2022-2026 (blz. 12 en 13)

235 ha. steenmarter-territorium uit het onderzoek met gezenderde steenmarters in het Reitdiep en de Winsummermeeden.⁷¹ Met dit gegeven is het zeer aannemelijk dat de, in de zone van maximaal 1,5 km buiten het weidevogelgebied aanwezige steenmarters, ook zullen voorkomen binnen het weidevogelgebied. Om dit te borgen hebben wij voorschrift 9 opgenomen.

Het broedseizoen (ei- en kuiken fase) van de bodembroeders, grutto, wulp en Kievit loopt van ongeveer 1 maart tot en met 15 juli. Het gebruik van de steenmarter kastval wordt aangevraagd voor de periode 15 januari tot 15 juli. Om bij aanvang van het broedseizoen, op 1 maart, reeds de stand van de steenmarters naar beneden te hebben gebracht om predatie te verminderen, dient vroeg te worden begonnen met de beheermaatregelen. Anderzijds ook weer niet te vroeg omdat dan vrijgekomen territoria nog weer worden ingenomen.

Aangezien de totale broedperiode (van ei tot kuikens vliegvlug) tot half juli kan duren is als einddatum van de activiteit gekozen voor de periode tot en met 15 juli.⁷²

Om dit te borgen zijn de voorschriften 6,7 en 8 opgenomen.

Gevangen vrouwelijke steenmarters dienen vanaf 1 maart en met 15 juli onverwijd te worden vrijgelaten (uiterlijk binnen 6 uren na de SMS-melding van de kastval) teneinde onnodig lijden van eventuele steenmarterpups te voorkomen. In maart of april worden namelijk 1 tot 4 steenmarter jongen geboren. Ze worden 2 maanden gezoogd en vanaf 6 weken krijgen ze ook vast voedsel. Na ongeveer 3 maanden zijn de jongen zelfstandig en dan leren ze onder leiding van de moeder de omgeving kennen. Om dit te borgen is voorschrift 19 opgenomen

Het Collectief Noordwest Overijssel gaat de komende jaren tijdens het broedseizoen het nestsucces in de drie plangebieden monitoren met behulp van cameravallen. Aanvullend zullen de in het plan betrokken WBE's de beheermaatregelen en de waarnemingen van steenmarters in de door de FBE beschikbaar gestelde registratie applicatie registreren. De FBE Overijssel stemt met het Collectief en de WBE's af de gegevens te verzamelen om zo de effectiviteit van de maatregelen te monitoren.

Om dit te borgen zijn de voorschriften 23 t/m 27 opgenomen.

Conclusie

Zonder gebruik te mogen maken van een kastval is effectief populatiebeheer niet goed mogelijk. Zonder gebruik te mogen maken van het geweer is diervriendelijk doden niet goed mogelijk.

Wij zijn van mening dat de aangevraagde middelen en methoden te ontheffen zijn, aangezien deze geen onnodig lijden veroorzaken en proportioneel, doelmatig en effectief zijn.

C.3.1.5 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging

Optimale inrichting

In de gebieden waarvoor een ontheffing wordt aangevraagd zijn door grondgebruikers in samenwerking met het Collectief NW-Overijssel reeds grote inspanningen geleverd om de gebiedsinrichting te optimaliseren. Zoals plas-dras situaties, een kruidenrijke vegetatie en uitgestelde maaidatum. Onder optimale gebiedsinrichting kan ook het wegnemen van potentiële schuilplaatsen voor predatoren, zoals kleine bosjes of vervallen bebouwing, worden verstaan. Deze maatregelen zijn al toegepast maar hebben niet tot een significante verlaging van de predatiedruk geleid.

Weren/afrasteren

Er zijn geen andere geschikte werende of afrasterende alternatieven voor uitvoering dan de handeling van het vangen en doden met het geweer van steenmarters.

Het weren van steenmarters, bijvoorbeeld door middel van fijnmazige elektrische rasters, wordt lokaal wel toegepast in de drie onderzochte gebieden. Vanwege de relatief hoge kosten⁷³ en de praktische

⁷¹ Jonge Poerink et al 2020 – Rapportage onderzoek broedsucces en predatie Reitdiep Winsummermeeden

⁷² Steenmarter beheerplan (blz. 12 en 13)

⁷³ Uit onderzoek uit 2007 blijkt dat het plaatsen van een elektrisch netwerk inclusief schrikdraadapparaat 460 euro per hectare geschat wordt. Behalve met kosten als uitgaven voor het materiaal moet men ook nog rekening houden met hoge arbeidskosten bij het plaatsen, goed onderhouden van het systeem en het verwijderen. Het blijkt ook dat het materiaal erg gevoelig is voor diefstal. Bron: Joanneke Spruijt, Wout Uijthoven en Kees van

inspanningen die dit vergt is het redelijkerwijs niet haalbaar om een zeer groot gebied van rasters te voorzien en deze rasters vervolgens te onderhouden. Daarnaast kunnen andere dieren zoals bijvoorbeeld hazen ook ingesloten raken door een elektrisch raster.

Elektrisch afrasteren blijkt wel effectief te zijn, maar wordt alleen haalbaar geacht voor het beschermen van zeer lokale hotspots.

Wegvangen en elders uitzetten

Het wegvangen en op een andere locatie in de provincie uitzetten is onwenselijk, vanwege het risico dat het gevangen dier in het territorium van een andere steenmarter uitgezet. Dit leidt tot een conflict met de aanwezige steenmarter over het territorium, wat er vervolgens toe zal leiden dat één van de steenmarters weggejaagd wordt naar een ander territorium waar opnieuw een conflict ontstaat, of dat de steenmarter door de honger of in het verkeer omkomt. Uiteindelijk resulteert dit in onnodig veel stress en lijden voor gevangen steenmarters.

Wij zijn van oordeel dat andere bevredigende oplossingen of alternatieven al genomen zijn of ontbreken.

C.3.1.6 Wettelijk belang van het project

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig *in het belang van de bescherming van de wilde fauna*. In dit specifieke geval kwetsbare weidevogels.

De populatie weidevogels zoals bijvoorbeeld Kievit, Grutto, Watersnip en Wulp, staat in Nederland en Overijssel onder druk.⁷⁴ Een aantal gebieden in met name Noordwest-Overijssel behoren tot de belangrijkste weidevogelgebieden van Nederland⁷⁵. Overijssel is met name belangrijk voor Kievit, Grutto, Watersnip en Wulp⁷⁶.

Door de makkelijke bereikbaarheid van hun nesten zijn grondbroeders, zoals steltlopers kwetsbaar voor predatie en veel van deze populaties worden dan ook gelimiteerd door hun predatoren⁷⁷.

De predatiedruk in de aangewezen weidevogelgebieden is hoog, dat wil zeggen dat er een predatie van meer dan 30% van de weidevogelnesten is, en de steenmarter speelt daarin, naast de vos, een belangrijke rol met ca. 25% aandeel in de predatie. De steenmarter is daarmee te kwalificeren als een dominante predator. Door het vangen van steenmarters met kastvallen en daarna doden met het geweer in en om aangewezen weidevogelgebieden, wordt de kwetsbare fauna (weidevogels) beschermd.

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende is aangetoond.

C.3.1.7 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb⁷⁸ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging. Wij zien geen aanleiding om aan de gevraagde ontheffing extra voorschriften te verbinden op basis van artikel 1.10, derde lid Wnb.

C.3.1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb⁷⁹. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

De steenmarter en de boommarter lijken uiterlijk erg op elkaar en beide soorten worden daardoor regelmatig door elkaar gehaald. Schadebestrijders moeten daarom aantoonbaar op de hoogte zijn van de fenotypische verschillen van de marterachtigen zoals de boommarter en steenmarter, maar ook de verschillen met de wezel, hermelijn, en bunzing. In het Faunabeheerplan Steenmarter 2022-2026 staat

---

Wijk, Inventarisatie Afrasteringen tegen Hazen, Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V. Sector Akkerbouw Groene Ruimte en Vollegrondsgroenten Maart 2007

⁷⁴ Boerenland vogelbalans 2020 (blz. 13)

⁷⁵ Brandsma 2002 en 2018, resp De Levende Natuur nr. 103 en nr 249.

⁷⁶ Teunissen & van Paassen Sovon Weidevogelbalans 2013

⁷⁷ Kämmerle & Storch 2019 Predation, predator control and grouse populations

⁷⁸ Art. 1.10, derde lid Wnb

⁷⁹ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

op bladzijde 6 en 7 een uitgebreide beschrijving van de fenotypische verschillen tussen de steenmarter en de boommarter.

Om het risico op verwisseling van de verschillende soorten te voorkomen dienen jachtaktehouders die van de WBE een doormachtiging krijgen voor het gebruik van de ontheffing elk jaar voorafgaand aan het gebruik van de ontheffing voor het vangen en vervolgens doden van steenmarters een workshop te volgen. Deze workshop dient ten behoeve van het herkennen van het verschil tussen marterachtigen en vooral tussen boom- en steenmarters en verschil in geslacht op basis van meerdere fenotypische kenmerken.

Bij het opzetten en vervolgens geven van de workshop is de afdeling toezicht en handhaving van de provincie Overijssel nauw betrokken.

Om dit te borgen hebben wij voorschrift 28 op.

D. SLOTCONCLUSIE

De ontheffing van de verbodsbepalingen om steenmarters te vangen met een kastval en daarna te doden met het geweer kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten wordt niet aangetast.

Wij zijn van oordeel dat voor het doel van het project geen andere bevredigende oplossing is waarbij minder negatieve effecten op de beschermde soort optreden. Daarnaast zijn wij van oordeel dat er een wettelijke belang is om de negatieve effecten op de betrokken soort te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

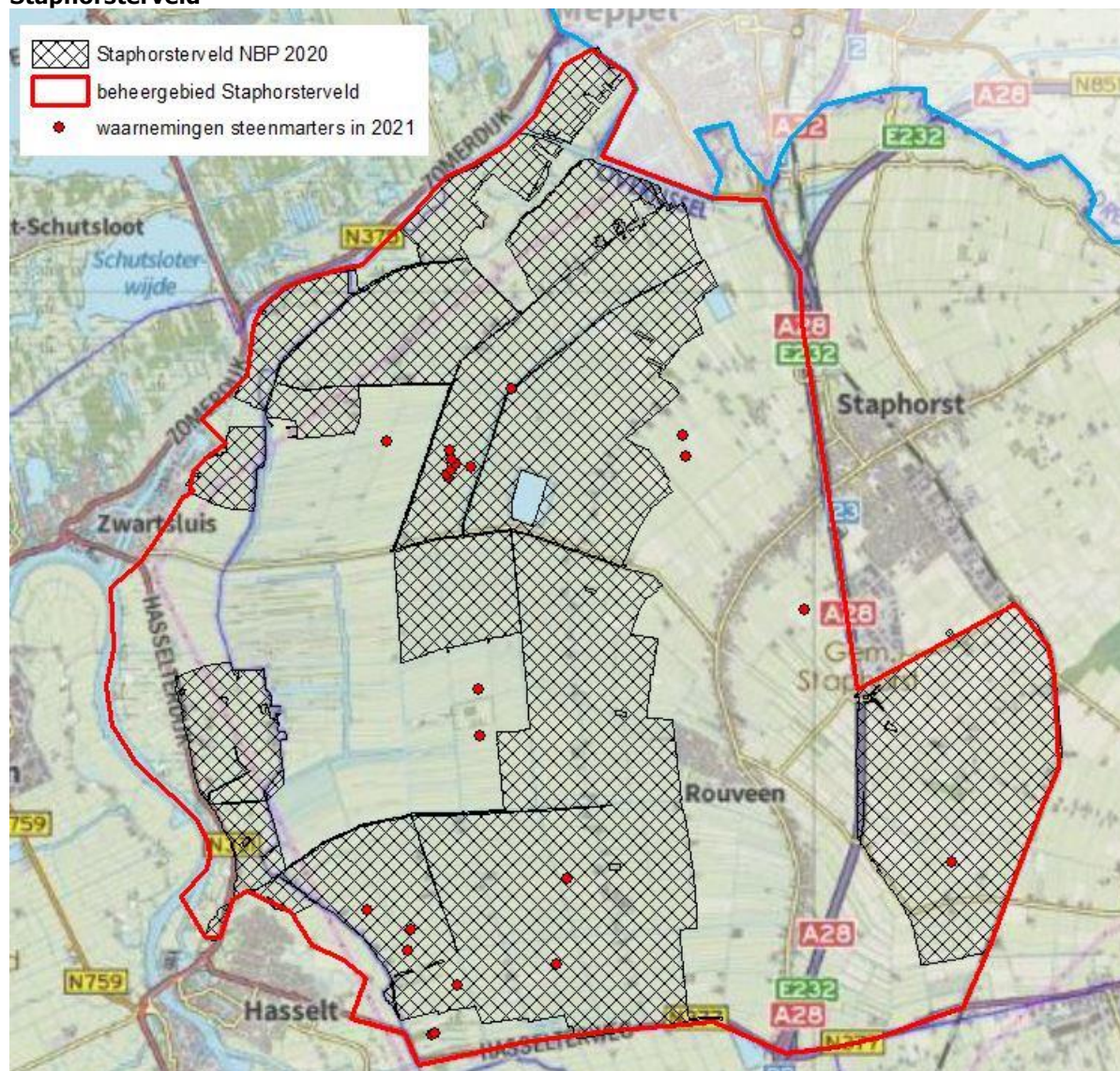
BIJLAGE I PLANGEBIEDEN

De in het Natuurbeheerplan (NPB) Overijssel aangewezen weidevogelgebieden *Staphorsterveld*, *Tolhuislanden* en *Lierderbroek* met een buffer van maximaal 1.5 km.

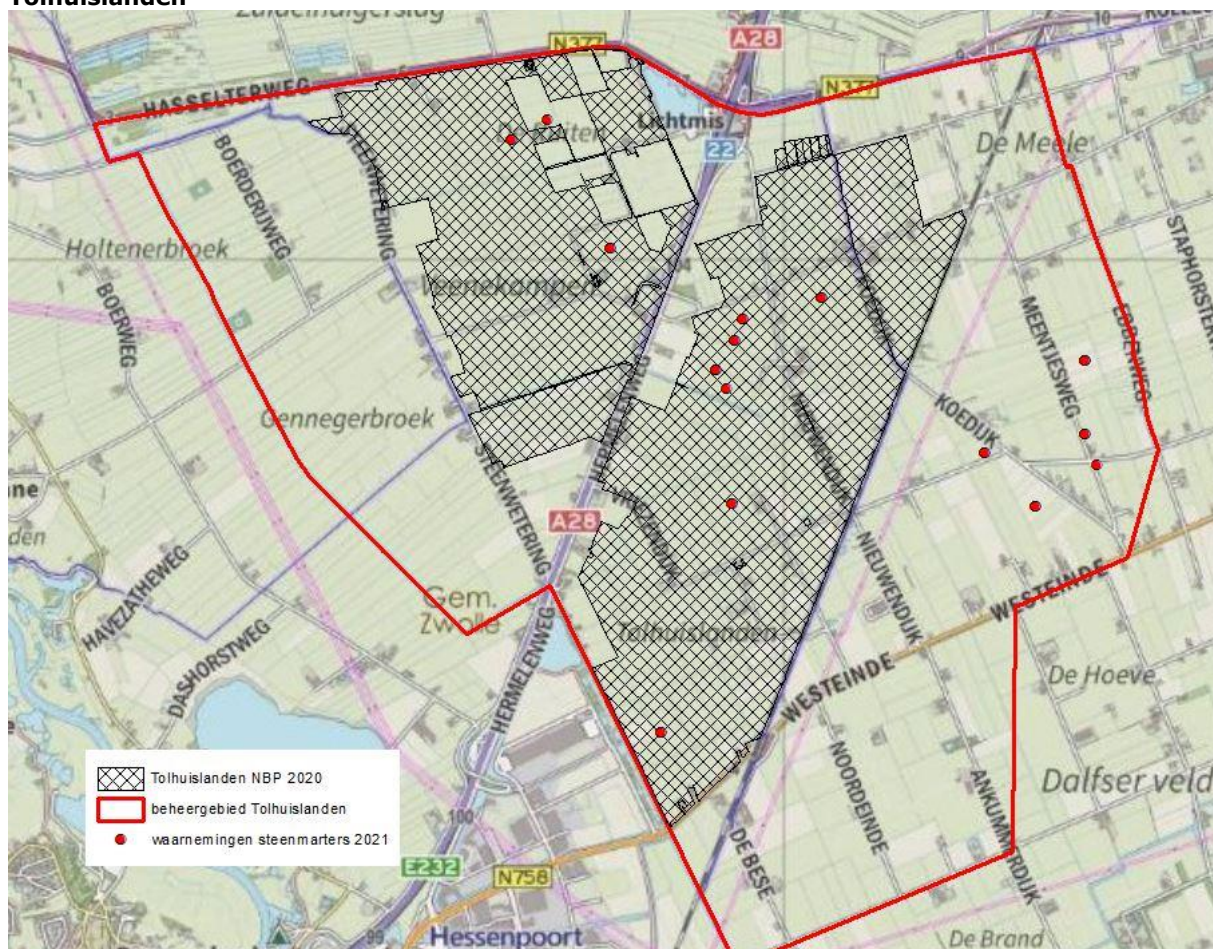
Op de drie kaarten zijn aangegeven:

- De aangewezen weidevogelgebieden (gearceerd);
- De buffer van maximaal 1.5 km om het weidevogelgebied (rood omljnd);
- Waarnemingen van steenmarters in het broedseizoen 2021 (bron: FRS).

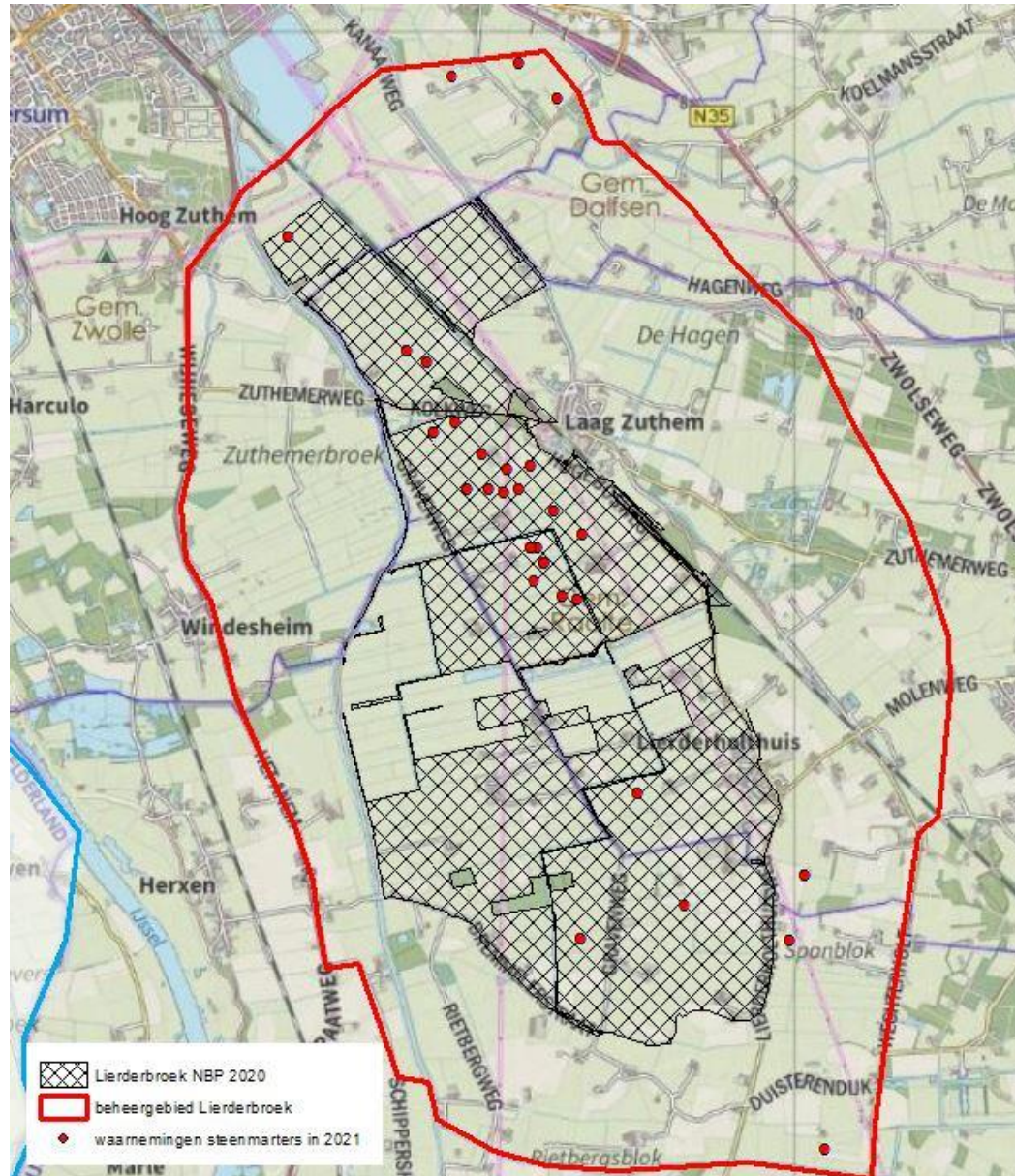
Staphorsterveld

Tolhuislanden

Lierderbroek

BIJLAGE II KASTVAL

Als vangmiddel wordt gebruik gemaakt van de in deze bijlage beschreven kastvallen. Dit zijn levend vallende vangsystemen met minimaal drie gesloten zijden. De kastvallen worden voorzien van lokvoer.

Toelichting: het is om dierenwelzijnsredenen ongewenst om steenmarters te vangen in een open vangstelsysteem indien dit systeem in de buitenlucht is geplaatst. Het gevangen dier heeft dan geen beschutting en de openheid van de val maakt dat het dier stress ondervindt door alle activiteiten van mensen of andere predatoren in de omgeving van de val. Uit waarnemingen volgt dat de dieren rustiger blijven indien zij voor enige tijd opgesloten zitten in een afgeschermd omgeving. Daarom wordt voor zogenaamde kastvallen gekozen die aan de onderzijde, zijkanten (inclusief de klep) en bovenzijde van ondoorzichtig materiaal zijn gemaakt.

De kastvallen zijn voorzien van een *4G kastval registratie- en meldsysteem*.

Een kastval meldsysteem dat, door gebruik te maken van een "verbreek contact", de vangst registreert, en daarna door middel van een GSM communicatie via de mobiele telefoon, en/of via internet de jachtaktehouder hierover informeert. De jachtaktehouder wordt hierdoor in de gelegenheid gesteld meteen in actie te komen om zo onnodig lijden van een gevangen dier te voorkomen.

Figuur Kastval

Houten kastval, 2 kleppen 150 x 30 x 20 cm. Gewicht 22 kg.

*Houten kastval voor levende vangst van roofdieren met 2 ingangen en 2 vouwdeuren.
Door het rooster in de deksel kan het vanggebied probleemloos worden gecontroleerd.*